

* بانگ *

- ۲ -

راه نجات از مخاطره مذکور برای يك بانك كم مایه و با احتیاط آنست كه بلیطهای صادره خود را فقط برای استقراض و یا اعتبار باز و یا مساعدت روی ارزش تخصیص داده و از انتشار عمومی صرف نظر نماید و در این صورت در موقع رقابت کمتر به مشکلات مصادف میگردد .

پول کاغذی بانك (بلیطهای صادره) یا محتوی مبالغ جزئی (مثلاً از ۱ تا ۲۰ تومان) بوده و در آن صورت دارای صرف کنندگان زیاد میباشد و یا شامل مبالغ گدایی است که در معاملات تجارتي و دادوستدهای بزرگ بکار میرود و مطابق اصول صرافى ، هرگاه بلیطهای کم قیمت (قسم اول) کمتر باشد ، بلیط قسم ثانی زیاد خواهد بود و بهمین لحاظ فراوانی و کمیابی آنرا نشان میدهد .

بانك همه وقت در صندوق خود باید	حفظ پول فلزی در صندوق
--------------------------------	--------------------------

مقداری پول فلزی داشته باشد و کم و زیاد آن ، بسته به بزرگی و کوچکی شهر و یا محدود و غیر محدود بودن تجار و معامله گر بوده و به نسبت محل و اشخاص ، لازم است ثلث ، نصف و گاهی تمام پول بلیطهای صادره را حفظ نمود ، در شهرهای

کوچک و کم ثروت ، بلیطهای قسم اول مدتی در دست مردم
 میماند و باین جهت ، اغلب ، حفظ تمام پول در آنجا ها مورد
 احتیاج نیست . هر بانکی در مواقع حفظ پول فائزی باید امانت
 شمش ، اوراق و اسهام دیگران را بحساب بلیطهای صادره نیاورده
 و درقبال بلیط مذکور ، پول اختصاصی خود را نگهدارد ، زیرا
 هنگام تادیه ممکن است دچار زحمت شده و به اعتبار پول کاغذی
 خویش ، صدمه وارد کند ، اگر بلیط يك بانک در تمام ممالک
 بیک مبلغ خرید و فروش بشود ، اعتبار آن بغایت زیاد است
 و این ، حد اکثر ترقی پول های کاغذی می باشد . بلیطهای
 صادره یا پول کاغذی با دو طریق بچریان می افتد : یا بطریق
 اجبار و بوسیله قانون و یا در اثر اعتبار و بمیل اشخاص ،
 طریق اول باستثنای مواقع شکست های صنعتی سیاسی که مفید است
 در هر موقع دیگر ، بلیط بانک را ضایع میکند در صور تیکه
 طبقه ثانوی ، همیشه باعث اعتبار و ترقی آن است ، اگرچه
 بجای بلیط های صادره مال هر بانک گزیر است سرمایه خود
 را حفظ نماید ولی عموماً داشتن سرمایه برای يك بانک معتمد
 و خوش حساب فقط وسیله تضمین معاملات او بشمار رفته و
 ذخیره ایست از جهت روز های سخت زیرا همانطوریکه گفته
 شد ، بانک درحقیقت ، محاسب دیگران بوده و با پول های امانت
 و بلیط و غیره ، می تواند همه کار های خود را انجام دهد

قا اینجا معنی عمومی بانك را بطور خلاصه نقل کرده و اینك طرز تشکیلات آنرا ذکر میکنیم و آن بر چند قسم است و ممکن است از طرف دولت و یا شرکت و افراد مردم تاسیس شود .

۱- دولت می تواند بانك اجباری تشکیل داده و سهام کوچک (بمبلغ ده تومان یا بیشتر) تهیه و صاحبان اراضی و مستغل را به برداشتن آن ها ملزم نماید .

بطریقی که در مجمع عمومی هر کس دارای ۵ ورقه سهام باشد حق يك رای و ده ورقه حق دو رای خواهد داشت و همینطور تا آخر و ضمناً از بین کسانی که زیاد تر از همه پول داده باشند رئیس و مدیر و مفتش بانك انتخاب کند ، تعیین و تشخیص کار های بانك و تنظیم پروگرام داخلی و خارجی آن با مجمع عمومی و پروپا هیئت رئیسه است .

۲- طرز تاسیس یکی از مهمترین بانك های اروپا که بشرح ذیل خلاصه می شود :

الف - بانك با ۵۰ هزار لیور استرلینگ سرمایه مقدماتی که بتدریج به ۵ ملیون برسد و بوسیله سهام متعدد که صاحبان آن مسؤل یکدیگر هستند ، تاسیس میگردد .

ب - يك خمس سرمایه مقدماتی بجزریان افتاده و چهار خمس دیگر در دست صاحبان سهام برسم تضمین باقی خواهد ماند

پ - برای پول های امانت در صورتیکه تا هزار لیور استرلینگ باشد يك منفعت ۲ در صد تادیه میگردد و صاحب امانت می تواند هر موقعی که خواست پول خود را بگیرد ولی برای وصول امانات اضافه از مبلغ فوق الذکر باید پس از چهار روز خبر داده شود.

ج - هر امانت گذار بمقدار امانت خود می تواند حساب جاری نیز داشته باشد

د - قبول حساب جاری فرع بر وصول حق العمل اندکی است که بانك در عوض زحمت خود از صاحب پول دریافت خواهد نمود ك - هر گاه کسی بخواهد اضافات حساب جاری خویشتن را تبدیل به امانت نماید باید تا يك ماه از اخذ منفعت صرف نظر کند ل - هر امانت گذار مختار خواهد بود که مقداری از امانت خود را بحساب جاری تبدیل نماید بطالعات فرنگی

۳ - ممکن است در بعضی موارد بانكها مال صاحبان سهام امانت گذاشته و از پول خود ۳٪ منفعت بگیرند و مقداری از امانت را نیز بحساب جاری تبدیل کرده و مجتمعا بانك را اداره نمایند، در این قبیل از مؤسسات قبل از هرچیز، درستکاری و امین بودن اشخاص رعایت می شود.

۴ - گاهی دولت بكمك قرضه هائی که بهممل می آورد، تشکیل بانك داده و بمرور قرض خود را با راج اندك تادیه

میکند و گاهی هم بوسیله سهام که قسمت عمده را در دست دارد به تاسیس آن می پردازد و معمولاً صدور پول های گوازی دولتی باینده این قسم بانك ها است .

بانك هائی که در ممالك عقب افتاده تشکیل میگردد ، بر خلاف بانك های دول ثروتمند که هر يك ؛ رشته مخصوصی را در دست دارند می توانند در چند كار دخالت نمایند مانند قبول امانت ، خرید و فروش بروات ، صدور بایط ، باز کردن اعتبار محدود برای تجار و اشخاص معتبر ، دادن قرض در بهای گرو و غیره . بانك هائی هستند که فقط به منفعت زیاد ، به اشخاص پول قرض می دهند و این ها ممکن است بامید اخذ ربح زیاد بی احتیاطی کرده و پول خود را گم یا تلف کنند و وصول نمایند و باین جهت در موقع ضرورت بدون پول مانده و با ورشکست شوند . بعضی بانك ها برای استفاده و ضمناً رعایت به مردم به ضمانت خرد ، مال خریده و آنرا با اخذ يك منفعت كوچك و وصول به اقساط ، با اشخاص می فروشند .

بانك در ایران	از چندی به این طرف گاهی در ایران
---------------	----------------------------------

مؤسسات كوچك رهنی تشکیل ر چون منطبق با اصول علمی نبود ، باین واسطه زود منحل شده و از بین میرفت و از بهداز

مشروطیت نیز زمره تاسیس بانک ملی شیوع و اغلب جوهر و گرام
کابینه های وقت گردیده و گاهی؛ قدمهائی برای معامی شدن
آن بر میداشتند از آن جمله مرحوم صنیع الدوله در زمان
تصدی خود در صدد تاسیس بانک بر آمده و اگر موفق به
ادامه حیات و خدمت خویشتن میگردید حقیقا این قدم بزرگ
را در ضمن سایر قدم های مهم مالی در میدان اقتصادی
ایران بر میداشت.

اخیرا تشکیک بانک ملی در کابینه فروغی و استواری جزو
تعهدات دولت گردیده و قرار شد بانک مستقل بنام بانک
فلاحتی و صنعتی و تجارتهی ملی ایران با مساعده پنج میلیون
تومان از عواید دولتی که سرمایه مقدمانی آن بوده و بتدریج
به ۱۵ میلیون تومان برسد، تاسیس شود. لایحه که دولت در
این باب تنظیم کرده و به تصویب پارلمان رسانید در همدجا
این نکته را متذکر شده که بانک مذکور قرضه هائی بدوات
بدهد بشرطی که برای مصارف امور عام المنفعه باشد و امور
عام المنفعه را نیز در ماده ۵ لایحه بطریقیکه ما ذیلا نقل می
نمائیم تعیین نمود.

ماده پنجم - برای بنا و ساختن هر يك یا کلیه امور
عام المنفعه اقتصادی ذیل با مراعات شرایط و مشروطه فوق در
مواد ۲ و ۳ بانک مجاز است بدوات قرض بدهد و دولت هم

مجاز است از بانك استقراض نماید .

راه آهن سبك سيستان - سد جاجرود برای استخراج قوه
 برق از آب - سد جاجرود بجهت آبیاری - سد كرج - وسایل
 نقلیه ذغال سنك از معادن الی شهر طهران - سد تجن برای
 سرخس - سد آبیاری گبركان در استرآباد - سد هیرمند
 برای آبیاری در سيستان - سد كارون در خوزستان - حفر
 قنوت در یزد - سد رودخانه شور در كوه‌های پاریز در فارس - نجان
 کرمان - سد ساوه - ساختن تراهوای الكتریك از شهر بمیران
 سد گلپایگان - كارخانه قند ریزی - راه آهن شهر ارومیه
 الی دریاچه ارومیه - خشکانیدن باطلاقیهای شهریار - انحراف
 رود كورنك بزاینده رود در اصفهان - سد راهچرد در فارس -
 انحراف رودخانه شاهرود در قزوین - ساختمانهای آبیاری در
 كاشان - استخراج فقط سیمان و معادن و سایر اموری که
 تحت این لایحه قابل اقدام و توسعه باشد .

از طرفی جای بسی خوشحالی است که دولت در صدد اقدام
 چنین کارهای مهمی برآمده و برای عملی کردن آنها
 از قرض کردن و یا تشبث بهر وسایل دیگر خود داری ندارد
 معلوم است عملی کردن هر يك از کارهای فوق الذکر
 متضمن منافع هنگفتی است برای مملکت که هر قدر زود تر
 انجام شود ، همانقدر وسایل آسایش مردم فراهم میگردد

لکن از طرف دیگر يك بانك كوچك با سرمایه محدود خود ،
 چگونه می تواند برای این قبیل کار ها بدولت پول قرض بدهد
 موضوعی است که اندکی قابل حیرت است زیرا بیشتری از مصارف
 مذکوره ، پولهای فوق العاده زیاد لازم دارد و تادیه آن برای
 بانك ملی ایران یا با اصطلاح دولت بانك فلاحتی و صناعتی و
 تجارتی ملی ایران ~~که~~ ناگزیر است سرمایه و هم خود را
 بیشتر در معاملات صرف نماید ، امری است بسیار مشکل مگر
 اینکه بگوئیم مواد لایحه و قرضه بدولت وقتی صورت عملی
 گیرد که سرمایه بانك به بیست و یا زیاد تر ملیون تومان
 برسد آنهم بطوریکه محسوس است با اوضاع امروز و ثروت
 و تجارت عمومی در ایران و عایدات و مخارج دولت ،
 سهل الحصول نمیشد و چنانچه بیان کرده ایم ، انجام هر يك
 از کار های فوق الذکر بقدری ضروری و طرف احتیاج عموم
 است که نمی توان اقدام در اطراف آنرا و کول وصول قرضه
 از بانك نمود و دولت با آن همه علاقه که دارد می تواند بوسیله
 تاسیس شرکت و ایجاد سهام مبادرت باینگونه اقدامات مفیده
 نموده و در ضمن آبادی مملکت ، خود و کسان دیگری که
 سهام را بر میدارند ، منافع هنگفتی تحصیل نمایند .
 باز هم در یکی از مواد همان لایحه مسطور است که منافع
 خالص بانك پس از وضع مخارج اداری به سرمایه بانك افزوده

می شود و این موضوع در صورتیکه دولت می خواهد برای تهیه
 مقداری از سرمایه بانك، سهام بفروشد و دیگران را در این
 مؤسسه شرکت و دخالت بدهد، بهتر بود اختیاری میشد اگر
 چه پس از تنظیم این لایحه، متخصص و رئیس بانك (دکتر
 لیندن بلات) از آلمان کنطرات شده و با ایران آمده، فعلاً
 چندی است بانك را تشکیل و مشغول کار شده اند و یقین
 است همزی الیه تمام این کارها را بخوبی ملاتفت خواهند بود
 و بطوری که در جراید مرکز دیده می شود، عملیات بانك
 نیز در همین مدت از يك کاملاً رضایت بخش است، در این
 صورت، نکته را که می توانیم در اینجا یاد آور شویم
 تسریع صدور بلیط بانك میباشد که بلیطهای کم قیمت و زیاد
 قیمت در صورت قابل تادیب بودن به حامل در تمام نقاط ایران
 بخش، ماید و این قضیه بطوریکه ذکرش گذشت باعث می شود که پول در
 مملکت زیاد شده و همچنین سرمایه بانك مقداری افزوده شود.
 بانك دیگری که قدیم تر از بانك ملی تاسیس گردیده، بانك
 پهلوی قشونی است و این بانك چنانچه از عنوانش مفهوم میگردد
 در ردیف بانگهای جمعیتی و تقریباً شبیه به بانك قسم دوم است
 جریان چند ساله آن که با تجار سرو کار داشته و گاهی
 نیز معاملات کرده است، همه جا توام با امانت و درستی که
 نخستین سرمایه هر بانك باید باشد، بوده و یقیناً با همین
 رویه بزودی بر رشد و توسعه کاملی خواهد رسید. م. ع. گیلک